

Aan
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Directeur-generaal Bestuur, Ruimte en Wonen
T.a.v. de heer C. Kuijpers
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

DATUM	14 december 2021	TEAM	BDO/BEI
NUMMER	823BE2EF	REFERENTIE	Hans Versteeg
UW BRIEF VAN	29 november 2021	DOORKIESNUMMER	06-18300474
UW NUMMER	2021-0000622757	E-MAILADRES	hans.versteeg@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE	-	ONDERWERP	Provinciale verrekening herindeling Vijfheerenlanden

Geachte heer Kuijpers,

In uw brief van 29 november 2021 doet u een voorstel tot definitieve afrekening van de provinciale verrekening in het kader van de herindeling Vijfheerenlanden, specifiek over het restant Rijksafkoopsom Merwedekanaal van €7,5 mln. Onze reactie op uw voorstel tot verrekening hebben wij hieronder verwoord. In dat kader willen wij eerst van de gelegenheid gebruik maken om u te danken voor het werk wat u verricht heeft na ons verzoek van 7 juli 2020 om op basis van artikel 51 van de Wet algemene regels herindeling de verrekening vast te stellen in casu een verrekeningsvoorstel op te stellen. We zijn blij dat hiermee de beide provincies in de gelegenheid gesteld worden om de provinciale verrekening in het kader van de herindeling Vijfheerenlanden definitief af te sluiten.

Dilemma en beroep op provincies

Er wordt een beroep op de provincies gedaan om in te stemmen met het verrekeningsvoorstel om zodoende te voorkomen dat BZK een Koninklijk Besluit over de verrekening moet vaststellen. Dit is namelijk niet bevorderlijk voor het aanzien van het openbaar bestuur en voor de relatie tussen beide provincies.

In reactie op deze oproep merken wij op dat in het hele verrekeningsproces Vijfheerenlanden en de aanpassing van het provinciefonds in verband met de herindeling Vijfheerenlanden wij het functioneren van het openbaar bestuur meewegen en hebben meegewogen. De constatering is dat dit aspect met name de provincie Utrecht heeft benadeeld en niet de andere provincies. De bijzondere constructie voor het provinciefonds tussen Zuid-Holland en Utrecht als gevolg van de herindeling Vijfheerenlanden is op basis van het IPO-advies van Jansen ingevoerd. Wij hebben hiermee uiteindelijk in het belang van het functioneren van het openbaar bestuur ingestemd ondanks het feit dat wij de kosten te laag vinden ingeschat, ook omdat deze constructie maar 2 jaren zou duren en worden heroverwogen bij de herziening van het provinciefonds per 1-1-2021 (conform het IPO-advies van Jansen). Deze voor de provincie Utrecht nadelige constructie duurt voort omdat het IPO deze constructie heeft verlengd in het kader van het uitstel van de herziening provinciefonds per 2023.

Voorts betreuren wij het dat BZK blijk geeft van een onjuist inzicht van het procesverloop van de Rijksafkoopsom en op basis daarvan stelt dat de Rijksafkoopsom (te) laat in het proces is geadresseerd. Op de inventarisatielijst van alle rechten en verplichtingen (2017/2018) die in het kader van de herindeling Vijfheerenlanden van Zuid-Holland overgaan naar Utrecht is bij het onderdeel Merwedekanaal al opgemerkt dat

het restant Rijksafkoopsom verrekend moet worden. Zuid-Holland negeerde aanvankelijk het verzoek van Utrecht om daarover informatie te verschaffen en kon bovendien niet melden wat het bedrag van het restant van de Rijksafkoopsom was omdat de Rijksafkoopsom aan de algemene reserve was toegevoegd. Pas nadat wij in juni 2019 een voorbehoud hadden gemaakt bij de concept-verrekeningsovereenkomst met betrekking tot het Merwedekanaal, kon een proces worden ingericht om het bedrag van de boekwaarde van het Merwedekanaal vast te stellen en het bedrag van het restant van de Rijksafkoopsom voor het Zederikse deel. Op basis van informatie van Zuid-Holland heeft PWC uiteindelijk een rapport kunnen opstellen over deze onderwerpen. Vervolgens hebben de provincies (bestuurlijk en ambtelijk) op basis van het PWC-rapport intensief overleg gevoerd om de bedragen van de boekwaarde en het restant van de Rijksafkoopsom vast te stellen. Vervolgens konden de provincies geen overeenstemming bereiken over de verrekening van de Rijksafkoopsom. In dit verband verwijzen wij naar de diverse bijlagen bij ons verzoek van 9 juli 2020 (zoals het overzicht Rechten en Verplichtingen, het PWC-rapport en het IPO-advies van Jansen).

Beoordeling BZK-voorstel

Op basis van de gemaakte procesafspraken, de door de provincies aangeleverde informatie over het dossier Merwedekanaal en andere aanvullende ingewonnen informatie is gekeken of het mogelijk is om op basis van inhoud tot een voorstel te komen dat voor beide provincies acceptabel is. Is dit voorstel voor de provincie Utrecht acceptabel?

In beginsel wordt het redelijk geacht dat de provincie Utrecht het restant van de Rijksafkoopsom van € 7,5 mln. ontvangt. Voorts wordt het niet redelijk geacht dat de provincie Zuid-Holland voor onbepaalde tijd op basis van een kosten georiënteerde benadering de provincie Utrecht jaarlijks voor €1,2 mln. via een schuif in het provinciefonds compenseert voor de structurele kosten van het Merwedekanaal. Utrecht zou dan namelijk na 7 jaar meer ontvangen dan de €7,5 mln.). Een en ander leidt tot het voorstel om de jaarlijkse bijdrage van Zuid-Holland vanaf 2019 tot de herijking van het provinciefonds (beoogd 2023!) in mindering te brengen op de €7,5 mln. Van onze redelijk geachte aanspraak op het restant van de Rijksafkoopsom resteert dan €2,7 mln.

Deze uitkomst is voor Utrecht lastig te accepteren om de volgende overwegingen:

- De Zuid-Hollandse compensatie van €1,2 mln. zou door het IPO in het kader van de herijking van het provinciefonds per 1-1-2021 moeten worden heroverwogen en derhalve maar 2 jaar gelden. Dit had de heer Jansen in zijn IPO-advies opgenomen.
- De herijking van het provinciefonds is vertraagd en thans beoogd per 2023 waardoor de verrekening 4 jaar omvat en voor de provincie Utrecht nog minder overblijft van de Rijksafkoopsom (€7,5 mln. - €4,8 mln. = €2,7 mln.).
- Op basis van het voorgestelde verrekeningsvoorstel kan het nadeel voor de provincie Utrecht mogelijk nog verder oplopen als de herijking van het provinciefonds pas in 2024 wordt ingevoerd. Op basis van het rekenvoorbeeld in de BZK-brief (pagina 4) ontvangt de provincie Utrecht dan nog maar € 1,5 mln. van het restant Rijksafkoopsom (€7,5 mln. - 5 x €1,2 mln.).

Alles overziend zijn wij van oordeel dat dit voorstel de provincie Utrecht onevenredig meer benadeeld dan Zuid-Holland.

Onze beslissing op het BZK-voorstel

De provincie Utrecht wil de provinciale verrekening herindeling Vijfheerenlanden graag op een zorgvuldige en ordentelijke wijze afronden. Uiteindelijk hebben wij in de afgelopen periode over de verrekening van alle dossiers met Zuid-Holland overeenstemming bereikt met uitzondering van de verrekening van het restant Rijksafkoopsom. Omdat er geen zicht was op overeenstemming hebben wij uiteindelijk moeten besluiten om de beoordeling van dit vraagstuk in het kader van de Wet arhi aan BZK voor te leggen. Een voor beide provincies gezaghebbende instantie die hierover een voor beide partijen bindende uitspraak kan doen.

Het BZK-voorstel is niet het verrekeningsvoorstel dat wij hadden verwacht en wij zijn daarom teleurgesteld in het verrekeningsvoorstel. Consequentie van ons verzoek aan BZK om het bedrag van de verrekening vast te stellen in casu uitspraak te doen over de verrekening van het restant Rijksafkoopsom is echter dat wij het BZK-voorstel tot verrekening zullen moeten accepteren. Daarbij zal het afwijzen van het BZK-voorstel niet leiden tot een andere uitkomst van de verrekening van de Rijksafkoopsom. Alsdan zal BZK bij Koninklijk Besluit het totale

bedrag van de verrekening conform het onderhavige voorstel van verrekening Rijksafkoopsom en conform de concept-verrekeningsovereenkomst waarover de provincies al overeenstemming hadden, vaststellen. Tegen de achtergrond van het vorenstaande en in het belang van het functioneren van het openbaar bestuur zullen wij met forse tegenzin toch gaan instemmen met het BZK-voorstel voor de verrekening van de Rijksafkoopsom ervan uitgaande dat ook Zuid-Holland zal instemmen met het BZK-voorstel én onder voorbehoud van instemming van Provinciale Staten van Utrecht in verband met een begrotingswijziging.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

